

Міжнародний стандарт фінансової звітності 2

Платіж на основі акцій

МЕТА

- 1 Метою цього МСФЗ є визначення вимог до фінансової звітності суб'єкта господарювання, що виконує *операції, платіж за якими здійснюється на основі акцій*. Зокрема, він вимагає від суб'єкта господарювання відображати вплив операцій, платіж за якими здійснюється на основі акцій, на його прибутки або збитки та на фінансовий стан, в тому числі відображати витрати, пов'язані з операціями, за якими *опціони на акції* надаються працівникам.

СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ

- 2 Суб'єкти господарювання повинні застосовувати даний МСФЗ для обліку всіх операцій, платіж за якими здійснюється на основі акцій, зокрема для таких:
  - (а) *операції, платіж за якими здійснюється на основі акцій з використанням інструментів власного капіталу*, за якими суб'єкт господарювання отримує товари або послуги як компенсацію за *інструменти власного капіталу* суб'єкта господарювання (включаючи акції або опціони на акції),
  - (б) *операції, платіж за якими здійснюється на основі акцій з використанням грошових коштів*, за якими суб'єкт господарювання купує товари або послуги, беручи на себе зобов'язання перевести грошові кошти чи інші активи постачальникові цих товарів або послуг у суми, які ґрунтуються на ціні (або вартості) акцій суб'єкта господарювання чи інших інструментів капіталу суб'єкта господарювання,
  - (в) операції, в яких суб'єкт господарювання отримує або купує товари чи послуги на умовах, відповідно до яких суб'єкт господарювання або постачальник цих товарів чи послуг може вибрати розрахунок за операцію грошовими коштами (чи іншими активами), або шляхом випуску інструментів власного капіталу,

за винятком випадків, визначених далі у параграфах 5 і 6.

- 3 З метою даного МСФЗ, передача акціонерами суб'єкта господарювання інструментів його власного капіталу сторонам, які виступають постачальниками товарів або послуг цьому суб'єкту господарювання (в тому числі і його працівникам) вважається операціями, платіж за якими здійснюється на основі акцій. Винятком служать випадки, коли така передача вочевидь здійснюється в інших цілях, ніж оплата товарів і послуг, наданих суб'єкту господарювання. Це також стосується передачі інструментів власного капіталу материнського підприємства або інструментів власного капіталу іншого суб'єкта господарювання, який належить до тієї ж групи що і самий суб'єкт господарювання, сторонам, які виступають постачальниками товарів або послуг цього суб'єкта господарювання.
- 4 З метою даного МСФЗ, операції з працівниками (чи з іншою стороною), які є власниками інструментів капіталу суб'єкта господарювання, не вважаються операціями, платіж за якими здійснюється на основі акцій. Наприклад, якщо суб'єкт господарювання надає всім власникам певного класу його інструментів власного капіталу право придбати додаткові інструменти власного капіталу цього суб'єкта господарювання за ціною, яка є нижче від справедливої вартості таких інструментів власного капіталу, а працівник одержує це право через те, що він є власником цих інструментів власного капіталу, надання або реалізація цього права не підпадає під вимоги цього МСФЗ.
- 5 Як зазначалося у параграфі 2, дія цього МСФЗ поширюється на операції, платіж за якими здійснюється на основі акцій, в результаті яких суб'єкт господарювання придбає товари або отримує послуги. До товарів належать запаси, витратні матеріали, основні засоби, нематеріальні активи та інші не фінансові активи. Однак, суб'єктам господарювання не слід застосовувати даний Стандарт для обліку операцій, в результаті яких суб'єкт господарювання отримує товари як складову чистих активів, придбаних в результаті об'єднання бізнесу, на які поширюється дія МСФЗ 3 *Об'єднання бізнесу*. Таким чином, сфера застосування цього стандарту не поширюється на інструменти власного капіталу, випущені в результаті об'єднання бізнесу в

обмін на контроль, отриманий суб'єктом господарювання в результаті такого об'єднання. Проте, сфера застосування цього стандарту поширюється на інструменти власного капіталу, надані працівникам суб'єкта господарювання, який отримує контроль в результаті об'єднання бізнесу, як представникам його чинного персоналу (тобто, в обмін на їх подальші послуги). Подібним чином, анулювання, заміна або інші зміни в умовах виплат на основі акцій через об'єднання бізнесу, або ж інша реструктуризація власного капіталу має відобразитися в обліку у відповідності до положень даного МСФЗ.

- 6 Застосування цього Стандарту не поширюється на операції, платіж за якими здійснюється на основі акцій, в результаті яких суб'єкт господарювання придбає товари або отримує послуги відповідно до контракту, визначеного у параграфах 8-10 МСБО 32 *Фінансові інструменти: розкриття та подання* (переглянутого у 2003 році) або у параграфах 5-7 МСБО 39 *Фінансові інструменти: визнання та оцінка* (переглянутого у 2003 році).

ВИЗНАННЯ

- 7 **Суб'єкт господарювання визнає товари або послуги, отримані або придбані в результаті операцій, платіж за якими здійснюється на основі акцій, в момент отримання зазначених товарів або послуг. В разі отримання товарів чи послуг в результаті операцій, платіж за якими здійснюється на основі акцій з використанням інструменту власного капіталу, суб'єкту господарювання слід визнавати відповідне збільшення власного капіталу, і навпаки - визнавати зобов'язання в разі придбання товарів чи послуг в результаті операцій, платіж за якими здійснюються на основі акцій з використанням грошових коштів.**
- 8 **Якщо товари або послуги, придбані чи отримані в результаті операції, платіж за якою здійснюється на основі акцій, не підлягають визнанню в якості активів, вони підлягають визнанню як витрати.**
- 9 Звичайно, витрати виникають в результаті використання товарів або споживання послуг. Наприклад, послуги, як правило,

споживаються відразу і в цьому випадку витрати визнаються по мірі надання послуг контрагентом. Що ж до товарів, їх використання може тривати певний проміжок часу, або ж вони можуть бути продані пізніше - як це відбувається у випадку запасів. В такому разі витрати визнаються в момент споживання або продажу товарів. Але іноді виникає необхідність визнати витрати до реалізації чи використання товарів або ж до надання чи споживання послуг, оскільки вони не підлягають визнанню як активи. Наприклад, суб'єкт господарювання може придбати товари на етапі розробки нового продукту і хоча ці товари не були використані, вони можуть не відповідати вимогам для визнання у якості активів згідно з відповідним МСФЗ.

ОПЕРАЦІЇ, ПЛАТІЖ ЗА ЯКИМИ ЗДІЙСНЮЄТЬСЯ НА ОСНОВІ АКЦІЙ З ВИКОРИСТАННЯМ ІНСТРУМЕНТІВ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ

Загальний огляд

- 10** Для обліку операцій, платіж за якими здійснюється на основі акцій з використанням інструментів власного капіталу, суб'єкт господарювання має здійснювати безпосередню оцінку отриманих товарів чи послуг, а також відповідного збільшення власного капіталу за справедливою вартістю отриманих товарів чи послуг, за винятком випадків, коли ця справедлива вартість не може бути оцінена достовірно. Якщо суб'єкт господарювання не може достовірно оцінити справедливу вартість отриманих товарів чи послуг, слід здійснити непряму оцінку їх вартості і відповідного збільшення власного капіталу шляхом посилення на¹ справедливу вартість наданих інструментів власного капіталу.
- 11** Для застосування вимог параграфу 10 до операцій з працівниками та іншими надавачами подібних послуг,² суб'єкт господарювання

¹ В цьому МСФЗ застосовується словосполучення 'шляхом посилення на' замість 'за', оскільки в кінцевому результаті оцінка операції здійснюється шляхом множення справедливої вартості наданих інструментів власного капіталу, оцінених на дату, визначену у параграфі 11 або 13 (в залежності від того, який з них застосовується), на кількість інструментів власного капіталу згідно визначених умов набуття права, як це пояснюється у параграфі 19.

² Далі в тексті цього МСФЗ всі посилення на працівників також включають інших надавачів подібних послуг.

повинен здійснювати оцінку отриманих послуг шляхом посилання на справедливу вартість наданих інструментів власного капіталу, оскільки, як зазначалося у параграфі 12, справедлива вартість наданих послуг, як правило, не піддається достовірній оцінці. Справедлива вартість цих інструментів власного капіталу підлягає оцінці на *дату надання*.

- 12 Звичайно, акції, опціони на акції та інші інструменти власного капіталу надаються працівникам як складова пакету їх винагороди, на додаток до їх заробітної плати, що виплачується грошовими коштами, та інших виплат працівникам. Як правило, послуги, отримані в обмін на певні складові пакету винагороди працівників не піддаються безпосередній оцінці. Також, відокремлена оцінка справедливої вартості загального пакету винагороди може виявитися неможливою, якщо її здійснювати окремо від безпосередньої оцінки справедливої вартості наданих інструментів власного капіталу. Більше того, інколи акції або опціони на акції надаються як складова преміальної винагороди, а не як складова основної зарплати, наприклад, як стимул для утримання працівників суб'єкта господарювання, або як винагорода за їх зусилля покращити результати діяльності суб'єкта господарювання. Надаючи акції або опціони на акції додатково до інших форм винагороди праці, суб'єкт господарювання виплачує додаткову винагороду для отримання додаткових переваг. Оцінка справедливої вартості таких додаткових переваг, імовірно, представлятиме складність. З огляду на складність безпосередньої оцінки справедливої вартості отриманих послуг, суб'єкт господарювання повинен оцінювати справедливу вартість послуг працівників отриману шляхом посилання на справедливу вартість наданих інструментів власного капіталу.
- 13 Для застосування вимог параграфу 10 до операцій з іншими сторонами ніж працівники, слід виходити зі скасового припущення щодо можливості достовірної оцінки справедливої вартості отриманих товарів чи послуг. Така справедлива вартість має оцінюватися на дату, коли суб'єкт господарювання отримує товари, або коли контрагент надає послуги. У рідких випадках, коли суб'єкт господарювання скасовує це припущення, оскільки він не може достовірно оцінити справедливу вартість отриманих

товарів чи послуг, такий суб'єкт господарювання здійснює оцінку отриманих товарів чи послуг і відповідного збільшення власного капіталу шляхом посилення на справедливую вартість наданих інструментів власного капіталу, оцінених на дату, коли суб'єкт господарювання отримує товари, або коли контрагент надає послуги.

Операції, за якими суб'єкт господарювання отримує послуги

- 14 В разі негайного *набуття права* суб'єктом господарювання на надані інструменти власного капіталу, від контрагента не вимагається завершити надання послуг протягом визначеного періоду, перш ніж він набуде беззастережного права власності на ці інструменти капіталу. За відсутності свідчень протилежного, суб'єкт господарювання повинен розглядати послуги, які надає контрагент, як відшкодування за інструменти власного капіталу. В такому випадку, суб'єкт господарювання визнає отримані послуги у повному обсязі на дату надання з відповідним збільшенням власного капіталу.
- 15 Якщо набуття права на надані інструменти власного капіталу не відбувається до завершення визначеного періоду надання послуг контрагентом, суб'єкт господарювання повинен розглядати послуги, які будуть надані контрагентом, як майбутнє відшкодування за отримані інструменти власного капіталу, що будуть отримані. Суб'єкт господарювання повинен обліковувати ці послуги по мірі їх надання контрагентом протягом періоду набуття права, з відображенням відповідного збільшення інструментів власного капіталу. Наприклад:
  - (а) Якщо працівнику надається опціон на акції за умови надання послуг протягом трирічного періоду, суб'єкт господарювання повинен розглядати послуги, які будуть надані цим працівником, як відшкодування за опціон на акції, яке він отримає в майбутньому, по завершенні трирічного періоду набуття права.
  - (б) Якщо працівнику надається опціон на акції за умови досягнення певних результатів діяльності і роботи у складі персоналу суб'єкта господарювання до виконання зазначеної умови, а тривалість періоду набуття права залежить від того моменту, на який буде досягнутий певний результат, суб'єкт

господарювання повинен розглядати послуги, які будуть надані цим працівником, як відшкодування за опціон на акції, яке він отримає в майбутньому, протягом очікуваного періоду набуття права. Суб'єкт господарювання повинен оцінювати тривалість періоду набуття права на дату надання, на основі найбільш ймовірного результату виконання умови щодо результатів діяльності. Якщо умова щодо результату діяльності є *ринковою умовою*, оцінка тривалості очікуваного періоду набуття права має відповідати припущенням, здійсненим в ході оцінки справедливої вартості наданих опціонів, яка не підлягає подальшому перегляду. Якщо умова щодо результату діяльності не є пов'язаною з ринковою умовою, суб'єкт господарювання повинен переглядати свої оцінки щодо тривалості періоду набуття права, в разі необхідності, якщо подальша інформація свідчить про відхилення тривалості періоду набуття права порівняно з його попередніми оцінками.

Операції, оцінка яких здійснюється шляхом посилання на справедливу вартість наданих інструментів власного капіталу

Визначення справедливої вартості наданих інструментів власного капіталу

- 16 Для операцій, оцінка яких здійснюється шляхом посилання на справедливу вартість наданих інструментів власного капіталу, суб'єкт господарювання повинен оцінювати справедливу вартість наданих інструментів власного капіталу на *дату оцінки*, виходячи з ринкових цін, в разі їх наявності, і враховуючи умови, на яких були надані ці інструменти власного капіталу (відповідно до вимог, визначених у параграфах 19–22).
- 17 За відсутності ринкових цін, суб'єкт господарювання повинен здійснювати оцінку справедливої вартості наданих інструментів власного капіталу, користуючись методом, який визначатиме ймовірну вартість цих інструментів власного капіталу на дату оцінки в операції між обізнаними, зацікавленими і незалежними сторонами. Метод оцінки має відповідати загальній методології оцінки, прийнятій для визначення ціни фінансових інструментів, і охоплювати всі фактори та припущення, які прийматимуться до

уваги обізнаними і зацікавленими учасниками ринку для визначення ціни (відповідно до вимог, визначених у параграфах 19–22).

- 18 Додаток Б містить подальше керівництво для оцінки справедливої вартості акцій та опціонів на акції, зосереджуючись на конкретних типових умовах надання акцій та опціонів на акції працівникам.

Підхід до умов набуття права

- 19 Надання інструментів власного капіталу може здійснюватися в разі виконання визначених *умов набуття права*. Наприклад, надання акцій або опціонів на акції працівникам, здебільшого, супроводжується умовою щодо роботи у складі персоналу суб'єкта господарювання протягом визначеного періоду часу. Також можуть визначатися певні умови щодо необхідних результатів діяльності, які належить забезпечити, як-то досягнення певних темпів росту прибутковості суб'єкта господарювання, або ж визначене збільшення вартості акцій суб'єкта господарювання. Умови набуття права, які не є ринковими умовами пов'язаними зі станом ринку, не слід приймати до уваги для оцінки справедливої вартості акцій або опціонів на акції на дату оцінки. Натомість, умови набуття права враховуються шляхом коригування кількості інструментів власного капіталу, включених до суми оцінки операції таким чином, щоби в кінцевому результаті сума, визнана як відшкодування за отримані товари чи послуги базувалася на кількості інструментів власного капіталу, право на які буде набуто в кінцевому результаті. Таким чином, на кумулятивній основі визнаною не буде жодна сума за отриманими товарами чи послугами, якщо не буде набуто право на надані інструменти власного капіталу, оскільки не будуть задоволені умови набуття права, наприклад, якщо контрагент не забезпечить надання послуг протягом визначеного періоду обслуговування, або ж результати діяльності виявляться незадовільними, відповідно до умов параграфу 21.
- 20 Для застосування вимог, визначених у параграфі 19, суб'єкт господарювання визнаватиме суму отриманих товарів чи послуг протягом періоду набуття права на основі найкращої наявної

оцінки кількості інструментів власного капіталу, набуття права на які очікується, і переглядатиме, в разі необхідності, цю оцінку, якщо подальша інформація свідчатиме, що кількість інструментів власного капіталу, набуття права на які очікується, відрізняється від попередніх оцінок. На дату набуття права суб'єкт господарювання повинен переглядати таку оцінку для її відповідності кількості інструментів власного капіталу, право на які було в кінцевому результаті набуто, відповідно до вимог параграфу 21.

- 21 При здійсненні оцінки справедливої вартості наданих інструментів власного капіталу, слід приймати до уваги ринкові умови, зокрема цільову ціну акцій, яка визначає умови набуття права (або можливість виконання угоди). Таким чином, в разі надання інструментів власного капіталу з визначеними ринковими умовами, суб'єкт господарювання повинен визнавати товари чи послуги, отримані від контрагента, який задовольняє всі інші умови набуття права (наприклад, послуги, отримані від працівника, який залишається в штаті протягом визначеного періоду служби), незалежно від того, чи були виконані зазначені ринкові умови.

Підхід до ознаки оновлення

- 22 Якщо йдеться про опціони з *ознакою оновлення* і здійснюється оцінка справедливої вартості опціонів, наданих на дату оцінки, така ознака оновлення не приймається до уваги. Натомість, в обліку слід відображати *опціон оновлений* як новий наданий опціон, там і коли опціон оновлений буде згодом наданий.

Після дати набуття права

- 23 Після визнання товарів чи послуг, отриманих відповідно до положень параграфів 10-22, а також після визнання відповідного збільшення власного капіталу після дати набуття права, суб'єкт господарювання не повинен здійснювати подальше коригування загальної суми власного капіталу. Наприклад, суб'єкт господарювання не повинен в подальшому сторнувати суму, визнану за послугами, наданими працівником, якщо набуто право на інструменти власного капіталу пізніше втрачається, або, у випадку опціонів на акції, опціон не здійснюється. Однак, ця

вимога не звільняє суб'єкт господарювання від визнання передачі всередині власного капіталу, тобто визнання переведення з одної складової власного капіталу до іншої.

Якщо справедлива вартість інструментів власного капіталу не може бути достовірно оцінена

- 24 Суб'єкт господарювання повинен застосовувати вимоги, визначені в параграфах 16–23, якщо необхідно оцінити операцію, платіж за якою здійснюється на основі акцій, шляхом посилення на справедливую вартість наданих інструментів власного капіталу. У рідких випадках, суб'єкт господарювання може бути не в змозі достовірно оцінити надані інструменти власного капіталу відповідно до вимог, наведених у параграфах 16–22. В таких виключних випадках суб'єкт господарювання натомість повинен:
- (а) первісно оцінити такі інструменти власного капіталу за їх *внутрішньою вартістю* на дату отримання суб'єктом господарювання цих товарів або на дату надання послуг контрагентом, а надалі здійснювати таку оцінку на кожну звітну дату і на дату розрахунку, з визнанням будь-яких змін у внутрішній вартості у прибутках чи збитках. Для наданих опціонів на акції розрахунок за операцією, платіж за якою здійснюється на основі акцій, відбувається при здійсненні опціону, при його втраті (наприклад, в результаті звільнення з роботи) або при припиненні чинності (наприклад, завершення строку чинності опціону).
  - (б) визнавати отримані товари чи послуги на основі тієї кількості інструментів власного капіталу, на яку в кінцевому результаті буде набуто право, або (в разі доречності) яка буде здійснена в кінцевому результаті. Щоби застосувати цю вимогу до, наприклад, опціонів на акції, суб'єкту господарювання слід визнати товари чи послуги, що були отримані протягом періоду набуття права (в разі їх наявності), відповідно до параграфів 14 і 15, за винятком вимог, наведених у параграфі 15(б) стосовно умови щодо стану ринку. Сума, визнана за товарами чи послугами, отриманими протягом періоду набуття права, має базуватися на кількості опціонів на акції, за якими очікується набуття права. В разі необхідності суб'єкт господарювання повинен переглядати цю оцінку, якщо

подальша інформація свідчить про іншу кількість опціонів на акції, на які очікується набуття права, що відрізняється від попередніх оцінок. На дату набуття права суб'єкт господарювання повинен переглянути цю оцінку, яка має дорівнювати кількості інструментів власного капіталу, право на які буде набуто в кінцевому результаті. Після дати набуття права, суб'єкт господарювання повинен сторнувати суму, визнану за отриманими товарами чи послугами в разі подальшої втрати або припинення чинності опціону в результаті завершення строку дії цього опціону.

- 25 Якщо суб'єкт господарювання застосовує параграф 24, необхідності у застосуванні параграфів 26-29 немає, оскільки будь-які зміни у строках чи умовах надання інструментів власного капіталу будуть враховані при застосуванні методу на основі внутрішньої вартості, визначеному у параграфі 24. Однак, якщо суб'єкт господарювання здійснює розрахунок за наданими інструментами власного капіталу, до яких були застосовані положення параграфу 24, тоді:
- (а) якщо розрахунок відбувається протягом періоду набуття права, суб'єкт господарювання повинен відобразити такий розрахунок в обліку як прискорене набуття права, а відтак і негайно визнавати ту суму, яка інакше була б визнана за послугами, отриманими протягом тієї частини періоду набуття права, що залишилася.
  - (б) будь-який платіж, здійснений для розрахунку, повинен відобразитися в обліку як повторне придбання інструментів власного капіталу, наприклад, як вилучення з власного капіталу, за винятком випадків, коли ця оплата перевищує внутрішню вартість інструментів власного капіталу, оцінених на дату повторного придбання. Будь-яке таке перевищення слід визнавати як витрати.

Зміни у строках і умовах, за якими були надані інструменти власного капіталу, в тому числі анулювання та розрахунок

- 26 Суб'єкт господарювання може змінювати умови, за якими надаються інструменти власного капіталу. Наприклад, він може зменшити ціну виконання опціонів, наданих працівникам (наприклад, змінити ціну опціону), що збільшить справедливую

вартість цих опціонів. Вимоги, що містяться у параграфах 27–29 і стосуються обліку впливу змін, наведені у контексті операцій розрахунку з працівниками, платіж за якими здійснюється на основі акцій. Однак, ці вимоги також слід застосовувати до операцій, платіж за якими здійснюється на основі акцій, що проводяться з іншими сторонами ніж працівники і оцінюються шляхом посилання на справедливу вартість наданих інструментів власного капіталу. В цьому випадку будь-які посилання на дату надання, що містяться у параграфах 27–29, натомість означатимуть посилання на дату, коли цей суб'єкт господарювання отримує товари, або коли його контрагент надає послуги.

- 27 Суб'єкт господарювання повинен визнавати, щонайменше, отримані послуги, оцінені за справедливою вартістю інструментів власного капіталу на дату їх надання, якщо тільки не відбувається набуття права на ці інструменти власного капіталу через невиконання умов набуття права (іншого, ніж стан ринку), визначеного на дату надання. Це положення застосовується незалежно від будь-яких змін в умовах, на яких були надані інструменти власного капіталу, або анулювання чи розрахунку за цим наданням інструментів власного капіталу. Крім того, суб'єкт господарювання повинен визнавати впливи змін, які збільшують загальну суму справедливої вартості угоди, платіж за якою здійснюється на основі акцій, або ж яка забезпечує інші переваги для працівника. Керівництво із застосування цієї вимоги наводиться у Додатку Б.
- 28 Якщо суб'єкт господарювання анулює інструменти власного капіталу або ж розраховується за ними протягом періоду набуття права (за винятком анулювання надання в результаті втрати права через невиконання умов його набуття):
- (а) суб'єкт господарювання повинен обліковувати таку анулювання або розрахунок як прискорення набуття права, а отже повинен негайно визнавати ту суму, яка за інших умов була б визнана як сума за послуги, отримані протягом періоду набуття права, що залишився.
  - (б) будь-який платіж, здійснений на користь працівника при анулювання або розрахунку за наданими інструментами власного капіталу, слід обліковувати як повторне придбання

частки власного капіталу, наприклад як вилучення з власного капіталу, за винятком тієї частки оплати, яка перевищує справедливу вартість наданих інструментів власного капіталу, оцінених на дату повторного придбання. Будь-яке таке перевищення слід визнавати як витрати.

- (в) в разі надання працівнику нових інструментів власного капіталу, на дату їх надання суб'єкт господарювання визначає ці надані нові інструменти власного капіталу як інструменти власного капіталу, що відновлюють анульовані інструменти власного капіталу; такий суб'єкт господарювання повинен обліковувати надання відновлюваних інструментів власного капіталу таким самим чином, як і зміну первісно наданих інструментів капіталу, відповідно до положень параграфу 27 і керівництва, наведеного у Додатку Б. Надана додаткова справедлива вартість відновлення буде різницею між справедливою вартістю інструментів власного капіталу, наданих для відновлення і чистою справедливою вартістю анульованих інструментів власного капіталу на дату надання заміни інструментів власного капіталу. Чистою справедливою вартістю анульованих інструментів власного капіталу є їх справедлива вартість безпосередньо перед ануляцією, за вирахуванням суми будь-яких платежів, здійснених працівникам при анулюванні цих інструментів власного капіталу, які обліковують як вилучення з власного капіталу відповідно до наведеного вище пункту (б). Якщо суб'єкт господарювання не визначає надані нові інструменти власного капіталу як інструменти власного капіталу, що замінюють анульовані інструменти власного капіталу, такий суб'єкт господарювання повинен обліковувати ці нові інструменти власного капіталу як нове надання інструментів власного капіталу.

- 29 Якщо суб'єкт господарювання повторно придбає інструменти власного капіталу, право на які вже набуто, виплати, видану працівнику, слід обліковувати як вилучення з власного капіталу, за винятком тієї виплати, яка перевищує справедливу вартість повторно придбаних інструментів капіталу, оцінених на дату повторного придбання. Будь-яке таке перевищення слід визнавати як витрати.

ОПЕРАЦІЇ, ПЛАТІЖ ЗА ЯКИМИ ЗДІЙСНЮЄТЬСЯ НА ОСНОВІ АКЦІЙ З ВИКОРИСТАННЯМ ГРОШОВИХ КОШТІВ

- 30 Для операцій, платіж за якими здійснюється на основі акцій з використанням грошових коштів, суб'єкту господарювання слід здійснювати оцінку придбаних товарів чи послуг і прийнятих зобов'язань за справедливою вартістю цих зобов'язань. Суб'єкт господарювання повинен здійснювати переоцінку справедливої вартості цих зобов'язань на кожен звітну дату до моменту погашення такого зобов'язання і на дату його погашення, визнаючи будь-які зміни у справедливій вартості в прибутках або збитках за відповідний період.
- 31 Наприклад, суб'єкт господарювання може надати працівникам права на приріст акцій як складову пакету винагороди їх праці, за якими працівники набувають право на майбутні виплати грошовими коштами (а не інструментами капіталу), відповідно до збільшення ціни на акції суб'єкта господарювання відносно визначеного рівня за визначений відрізок часу. Або ж суб'єкт господарювання може надати працівникам право отримувати майбутні виплати **грошовими** коштами шляхом надання права на акції (зокрема і на акції, які будуть випущені після здійснення опціонів на акції) що підлягають викупу. Це право може бути обов'язковим (наприклад, після звільнення), або ж воно може надаватися за вибором працівника.
- 32 Суб'єкт господарювання повинен визнавати отримані послуги і зобов'язання здійснити виплати за цими послугами по мірі надання послуг працівниками. Наприклад, деякі права на приріст акцій надаються негайно, отже від працівників не вимагається завершити визначений період надання послуги щоби отримати право на виплату готівкових коштів. За відсутності протилежних свідчень, суб'єкт господарювання має виходити з припущення, що послуги надані працівниками в обмін на право приросту акцій, були вже отримані. Таким чином, суб'єкт господарювання негайно визнає отримані послуги і зобов'язання здійснити виплати за цими послугами. Якщо права на приріст акцій не надаються до моменту завершення визначеного періоду надання послуг працівниками, суб'єкт господарювання повинен визнавати

отримані послуги і зобов'язання сплатити за них по мірі надання цих послуг працівниками протягом цього періоду.

- 33 Це зобов'язання слід оцінювати первісно і на кожну звітну дату до їх погашення за справедливою вартістю прав на приріст акцій шляхом застосування моделі ціноутворення опціону, враховуючи умови, на яких були надані права на приріст акцій, і тією мірою, якою працівники надали послуги на відповідну дату.

ОПЕРАЦІЇ, ПЛАТІЖ ЗА ЯКИМИ ЗДІЙСНЮЄТЬСЯ НА ОСНОВІ АКЦІЙ З АЛЬТЕРНАТИВНИМ ВИКОРИСТАННЯМ ГРОШОВИХ КОШТІВ

- 34 У випадку операцій, платіж за якими здійснюється на основі акцій, а умови угоди надають суб'єкту господарювання або контрагенту можливість вибору форми розрахунку за цією операцією – чи то у вигляді грошових коштів (або інших активів), чи то шляхом випуску інструментів власного капіталу - суб'єкт господарювання відображає в обліку таку операцію, або ж її складові, як операцію, платіж за якою здійснюється на основі акцій у вигляді готівкових коштів, якщо суб'єкт господарювання прийняв зобов'язання здійснити розрахунок готівковими коштами або іншими активами і тією мірою, якою цей суб'єкт господарювання прийняв такі зобов'язання. Ця операція може бути відображена як операція, платіж за якою здійснюється на основі акцій у вигляді інструментів власного капіталу, якщо таке зобов'язання не було прийняте суб'єктом господарювання і тією мірою, якою воно не було прийняте.

Операції, платіж за якими здійснюється на основі акцій, а умови угоди надають контрагенту можливість вибору форми розрахунку

- 35 Якщо суб'єкт господарювання надає контрагенту право вибору форми розрахунку за операцію, платіж за якою здійснюється на основі акцій, а саме - у вигляді грошових коштів або шляхом випуску інструментів власного капіталу, таким чином цей суб'єкт господарювання надає складний фінансовий інструмент, який містить компонент боргу (тобто, право контрагента вимагати

оплати готівковими коштами) і складову у вигляді інструменту власного капіталу (тобто, право контрагента вимагати оплати інструментами власного капіталу, а не готівковими коштами). Для операцій, які здійснюються з іншими ніж працівники учасниками, в яких здійснюється безпосередня оцінка отриманих товарів чи послуг, суб'єкт господарювання повинен оцінювати складний фінансовий інструмент як різницю між справедливою вартістю отриманих товарів чи послуг і справедливою вартістю компоненту боргу на дату отримання товарів чи послуг.

- 36 Для інших операцій, зокрема для операцій з працівниками, суб'єкт господарювання повинен оцінювати справедливу вартість складного фінансового інструмента на дату оцінки з урахуванням умов, на яких були надані права на грошові кошти або на інструменти власного капіталу.
- 37 Для застосування положень параграфу 36 суб'єкт господарювання повинен спочатку оцінити справедливу вартість компоненту боргу, а потім оцінити справедливу вартість компоненту інструменту власного капіталу, враховуючи, що контрагент повинен втратити право на отримання грошових коштів для того, щоб отримати інструмент власного капіталу. Справедлива вартість складного фінансового інструменту є сумою справедливої вартості обох його компонентів. Однак, операції, платіж за якими здійснюється на основі акцій, а контрагент має можливість вибору форми розрахунку, часто є структуровані, так що альтернативні форми розрахунку є однаковими. Наприклад, контрагент може мати вибір – отримати опціон на акції або права на приріст вартості акцій, який буде сплачений грошовими коштами. В таких випадках справедлива вартість компоненту інструмента власного капіталу дорівнює нулю, і, таким чином, справедлива вартість складного фінансового інструмента є такою ж як і справедлива вартість компоненту боргу. І навпаки, якщо справедлива вартість альтернативних форм розрахунку є різною, справедлива вартість компоненту інструмента власного капіталу, як правило, буде вищою від нуля, і, в такому випадку, справедлива вартість складного фінансового інструмента буде вище від справедливої вартості компоненту боргу.

- 38 Суб'єкту господарювання слід окремо відображати в обліку товари або послуги, отримані чи придбані за кожною складовою складного фінансового інструмента. За складовою боргу суб'єкт господарювання повинен визнавати придбані товари чи послуги і зобов'язання розраховуватися за ці товари чи послуги по мірі їх надання контрагентом відповідно до вимог, що стосуються операцій, платіж за якими здійснюється на основі акцій грошовими коштами (параграфи 30–33). Для складової інструменту власного капіталу (в разі її наявності), суб'єкт господарювання повинен визнавати отримані товари чи послуги і збільшення власного капіталу по мірі надання товарів чи послуг контрагентом відповідно до вимог, що стосуються операцій, платіж за якими здійснюється на основі акцій інструментами власного капіталу (параграфи 10–29).
- 39 На дату розрахунку суб'єкт господарювання повинен здійснити повторну оцінку зобов'язання за його справедливою вартістю. Якщо при розрахунку замість виплати грошовими коштами суб'єкт господарювання випускає інструменти власного капіталу, таке зобов'язання має бути віднесене безпосередньо на власний капітал як відшкодування за випущені інструменти власного капіталу.
- 40 Якщо при розрахунку суб'єкт господарювання здійснює виплати грошовими коштами замість випуску інструментів власного капіталу, така форма оплати має застосовуватися для повного погашення цього зобов'язання. Будь-яка раніше визнана складова власного капіталу має залишатися в складі власного капіталу. Якщо контрагент обирає оплату грошовими коштами, він тим самим втрачає право отримати інструменти власного капіталу. Однак, ця вимога не означає, що суб'єкт господарювання не може визнати переводу всередині власного капіталу, тобто, переводу з однієї складової власного капіталу до іншої.

Операції, платіж за якими здійснюється на основі акцій, а умови угоди надають суб'єкту господарювання можливість вибору форми розрахунку

- 41 Для операцій, платіж за якими здійснюється на основі акцій, а умови угоди надають суб'єкту господарювання можливість

вибору форми розрахунку – у вигляді грошових коштів або шляхом випуску інструментів власного капіталу, такий суб'єкт господарювання повинен визначити, чи має він поточне зобов'язання здійснити розрахунок грошовими коштами і відповідним чином відобразити в обліку операцію, платіж за якою здійснюється на основі акцій. Суб'єкт господарювання має поточне зобов'язання здійснити розрахунок готівковими коштами, якщо вибір форми розрахунку у вигляді інструментів власного капіталу не є по суті комерційним (наприклад, якщо суб'єкту господарювання законодавчо заборонено випускати акції), або суб'єкт господарювання має попередню практику або визначену політику оплати грошовими коштами, або ж це є його звичайна форма розрахунку, незалежно від того, чи звертається контрагент з проханням про оплату готівковими коштами.

- 42 Якщо суб'єкт господарювання має поточне зобов'язання здійснити розрахунок грошовими коштами, він повинен відображати таку операцію в обліку відповідно до вимог щодо операцій, платіж за якими здійснюється на основі акцій з використанням грошових коштів, визначеним у параграфах 30–33.
- 43 За відсутності такого зобов'язання, суб'єкт господарювання повинен відображати таку операцію в обліку відповідно до вимог щодо операцій, платіж за якими здійснюється на основі акцій з використанням інструментів власного капіталу, визначеним у параграфах 10–29. Після розрахунку:
- (а) якщо суб'єкт господарювання обирає форму оплати з використанням грошових коштів, ця виплата грошових коштів має відобразитися в обліку як повторне придбання частки власного капіталу, тобто, як вилучення з власного капіталу, за винятком випадків, визначених далі у пункті (в).
  - (б) якщо суб'єкт господарювання обирає форму оплати з випуском інструментів власного капіталу, подальше відображення в обліку не вимагається (за винятком переводу з однієї складової власного капіталу до іншої, в разі необхідності), за винятком випадків, визначених далі у пункті (в).
  - (в) якщо суб'єкт господарювання обирає альтернативу форму оплати з вищою справедливою вартістю, що існує на дату

розрахунку, такий суб'єкт господарювання повинен відображати в обліку додаткові витрати на надану вищу вартість, тобто, відображати різницю між сумою сплачених грошових коштів і справедливою вартістю інструментів власного капіталу, які були б випущені в іншому випадку, або ж різницю між справедливою вартістю випущених інструментів власного капіталу і сумою грошових коштів, яка була б сплачена в іншому випадку, залежно від обраного підходу.

РОЗКРИТТЯ ІНФОРМАЦІЇ

- 44 Суб'єкт господарювання повинен розкривати інформацію, яка дозволить користувачам фінансових звітів зрозуміти характер і обсяг угод, платіж за якими здійснюється на основі акцій, які існували протягом відповідного періоду.**
- 45 Для реалізації принципу, викладеного у параграфі 44, суб'єкт господарювання повинен розкривати, щонайменше, таку інформацію:
- (а) опис кожного виду угоди, платіж за якою здійснюється на основі акцій, що існувала у будь-який момент протягом відповідного періоду, включаючи загальні умови кожної з угод, як-то вимоги для набуття права, максимальний строк наданих опціонів і метод розрахунку (наприклад, грошовими коштами або інструментами власного капіталу). Суб'єкт господарювання із суттєво подібними угодами, платіж за якими здійснюється на основі акцій, може об'єднувати цю інформацію, якщо немає необхідності в окремому розкритті кожної угоди для дотримання принципу, наведеного у параграфі 44.
  - (б) кількість і середньозважені ціни виконання опціонів на акції за кожною із наведених далі групою опціонів:
    - (i) непогашені на початок періоду;
    - (ii) надані протягом періоду;
    - (iii) втрачені протягом періоду;
    - (iv) здійснені протягом періоду;
    - (v) строк яких закінчився протягом періоду;

- (vi) непогашені на кінець періоду;
  - (vii) такі, що підлягають здійсненню в кінці періоду.
- (в) для опціонів на акції, які були здійснені протягом періоду - середньозважену ціну акції на дату здійснення. Якщо протягом періоду опціони здійснюються на регулярній основі, суб'єкт господарювання може натомість розкривати середньозважену ціну акції протягом зазначеного періоду.
- (г) для опціонів на акції, які були непогашені на кінець періоду, - діапазон цін виконання і середньозважену чинність, що залишилася згідно контракту. Якщо діапазон цін реалізації є широким, непогашені опціони слід розподілити на категорії, які дозволять оцінити кількість і строк додаткових акцій, які можуть бути випущені, і грошових коштів, які можуть бути отримані після здійснення цих опціонів.
- 46 Суб'єкт господарювання повинен розкривати інформацію, яка дозволить користувачам фінансових звітів зрозуміти, як протягом періоду визначалася справедлива вартість отриманих товарів чи послуг, або справедлива вартість наданих інструментів власного капіталу.**
- 47 Якщо суб'єкт господарювання оцінював справедливу вартість отриманих товарів чи послуг як відшкодування за інструментів власного капіталу суб'єкта господарювання за непрямим методом, шляхом посилання на справедливу вартість наданих інструментів власного капіталу, в цілях дотримання принципу, наведеного у параграфі 46, суб'єкт господарювання повинен розкривати, щонайменше, таку інформацію:
- (а) для опціонів на акції, наданих протягом періоду, середньозважену справедливу вартість цих опціонів на дату оцінки та інформацію щодо способу оцінки цієї справедливої вартості, в тому числі:
    - (і) модель ціноутворення опціону, включаючи середньозважену ціну акції, очікувану зміну, строк чинності опціону, очікувані дивіденди, безризикову ставку відсотку та будь-яку іншу інформацію стосовно цієї моделі, в тому числі застосований метод і припущення, зроблені для відображення впливів в результаті очікуваного дострокового здійснення;

- (ii) спосіб, в який була визначена очікувана зміна, включаючи пояснення міри, якою очікувана зміна була основана на історичних змінах;
  - (iii) зазначити, чи були включені до оцінки справедливої вартості і яким саме чином інші риси наданого опціону, такі як стан ринку.
- (б) щодо інших інструментів власного капіталу, наданих протягом періоду (тобто, інших інструментів, ніж опціону на акції), кількість та середньозважену справедливу вартість цих інструментів власного капіталу на дату оцінки, та інформацію щодо методу оцінки цієї справедливої вартості, в тому числі:
- (i) яким чином була визначена справедлива вартість, якщо її оцінка не базувалася на наявній ринковій ціні;
  - (ii) чи були включені до оцінки справедливої вартості очікувані дивіденди і яким саме чином;
  - (iii) чи були включені до оцінки справедливої вартості будь-які інші надані інструменти власного капіталу і яким саме чином.
- (в) для угод, оплата за якими здійснюється на основі акцій, до яких були внесені зміни протягом періоду:
- (i) пояснення стосовно цих змін;
  - (ii) приростна надана справедлива вартість (як результат цих змін);
  - (iii) інформація щодо оцінки застосовної наданої справедливої вартості, відповідно до вимог, що наведені вище у пунктах (а) і (б), в разі доречності.
- 48 Якщо протягом періоду суб'єкт господарювання здійснював пряму оцінку справедливої вартості отриманих товарів чи послуг, цей суб'єкт господарювання повинен розкривати як була визначена така справедлива вартість, наприклад чи здійснювалася оцінка справедливої вартості за ринковою ціною товарів чи послуг.
- 49 Якщо суб'єкт господарювання спростував припущення, наведене у параграфі 13, він має розкривати цей факт і наводити пояснення причин спростування цього припущення.

- 50 Суб'єкт господарювання повинен розкривати інформацію, яка дозволить користувачам фінансових звітів зрозуміти вплив операцій, платіж за якими здійснюється на основі акцій, на його прибутки чи збитки за період і на фінансовий стан.**
- 51 Для дотримання принципу, наведеного у параграфі 50, суб'єкт господарювання повинен розкривати, щонайменше, таку інформацію:
- (а) загальну суму витрат, визнаних за період, що виникли в результаті операцій, платіж за якими здійснюється на основі акцій, за якими отримані товари чи послуги не відповідають критеріям визнання як активи, в результаті чого вони були негайно визнані як витрати, включаючи окреме розкриття тієї частки загальних витрат, яка виникає в результаті операцій, відображених в обліку як операції, платіж за якими здійснюється на основі акцій у вигляді інструментів власного капіталу;
  - (б) щодо зобов'язань, які виникають в результаті операцій, платіж за якими здійснюється на основі акцій:
    - (і) загальну суму балансової вартості на кінець періоду;
    - (іі) загальну внутрішню вартість на кінець періоду тих зобов'язань, за якими на кінець періоду контрагент набув право на грошові кошти та на інші активи (наприклад, набуті права на приріст вартості акції).
- 52 Якщо інформація, розкриття якої вимагає даний МСФЗ не задовольняє принципам, визначеним у параграфах 44, 46 та 50, суб'єкт господарювання повинен розкривати таку додаткову інформацію, яка є необхідною для виконання цих вимог.

ПОЛОЖЕННЯ ПЕРЕХІДНОГО ПЕРІОДУ

- 53 У випадку операцій, платіж за якими здійснюється на основі акцій у вигляді інструментів власного капіталу, суб'єкт господарювання повинен застосовувати цей МСФЗ до надання акцій, опціонів на акції та до інших інструментів власного капіталу, які були надані після 7 листопада 2002 року і за якими набуття права ще не відбулося на момент набрання чинності цим МСФЗ.

- 54 Суб'єкти господарювання заохочуються до застосування цього МСФЗ для обліку інших наданих інструментів власного капіталу, якщо суб'єкт господарювання оприлюднив справедливую вартість таких інструментів власного капіталу, визначену на дату оцінки, хоча таке застосування не є обов'язковим.
- 55 Суб'єкт господарювання повинен повторно відображати у звітності всю порівняльну інформацію за всіма наданими інструментами власного капіталу і, в разі доречності, коригувати залишки нерозподілених прибутків на початок періоду для найпершого з відображених періодів.
- 56 Для всіх наданих інструментів власного капіталу, до яких не застосовувався цей МСФЗ (наприклад, інструменти капіталу, надані 7 листопада 2002 року, або раніше) суб'єкт господарювання повинен, тим не менше, розкривати інформацію згідно вимог, наведених у параграфах 44 і 45.
- 57 Якщо після набрання чинності цим МСФЗ, суб'єкт господарювання змінює умови надання інструментів власного капіталу, до яких не застосовувався цей стандарт, такий суб'єкт господарювання повинен, тим не менше, застосовувати положення параграфів 26–29 для обліку будь-яких таких змін.
- 58 Для зобов'язань, які виникають в результаті операцій, платіж за якими здійснюється на основі акцій, що існують на дату набрання чинності цим МСФЗ, суб'єкт господарювання повинен застосовувати цей Стандарт ретроспективно. Для цих зобов'язань суб'єкт господарювання повинен повторно відображати у звітності всю порівняльну інформацію, в тому числі коригування залишку нерозподілених прибутків на початок періоду для найпершого з відображених періодів, в якому була повторно відображена порівняльна інформація, за винятком випадків коли суб'єкт господарювання не повинен повторно відображати порівняльну інформацію тією мірою, якою вона відноситься до періоду чи дати до 7 листопада 2002 року.
- 59 Суб'єкти господарювання заохочуються до ретроспективного застосування цього МСФЗ до інших зобов'язань, які виникають в результаті операцій, платіж за якими здійснюється на основі акцій, наприклад, до зобов'язань, розрахунок за якими був

здійснений у період, за яким подається порівняльна інформація. Таке застосування не є обов'язковим.

ДАТА НАБРАННЯ ЧИННОСТІ

- 60 Цей МСФЗ набирає чинності для всіх річних фінансових звітів суб'єктів господарювання з 1 січня 2005 року, або пізніше. Якщо суб'єкт господарювання застосовує цей МСФЗ до 1 січня 2005 року, інформацію про цей факт слід розкривати.

Додаток А Визначені терміни

Цей додаток є невід'ємною складовою МСФЗ.

Операція, платіж за якою здійснюється на основі акцій з використанням грошових коштів (cash-settled sharebased payment transaction)	Операція, платіж за якою здійснюється на основі акцій з використанням грошових коштів і в якій суб'єкт господарювання купує товари або послуги, беручи на себе зобов'язання перевести грошові кошти чи інші активи постачальникові цих товарів або послуг на суми, які ґрунтуються на ціні (або вартості) акцій суб'єкта господарювання чи інших інструментів власного капіталу суб'єкта господарювання.
Працівники та інші особи, які надають подібні послуги (employees and others providing similar services)	Особи, які надають персональні послуги суб'єктові господарювання, та а) або особи, що розглядаються як працівники для юридичних чи податкових цілей; б) або особи працюють на суб'єкта господарювання під його керівництвом таким самим чином, як особи, які розглядаються як працівники для юридичних чи податкових цілей; в) або надані послуги подібні до послуг, наданих працівниками. Наприклад, цей термін охоплює весь управлінський персонал, тобто тих осіб, які мають повноваження та є відповідальними за планування, керівництво та контроль всієї діяльності суб'єкта господарювання, включаючи не виконавчих директорів.
Інструмент власного капіталу (equity instrument)	Контракт, який засвідчує залишкову частку в активах суб'єкта господарювання після вирахування всіх його зобов'язань. ³

³ Концептуальна основа визначає зобов'язання як теперішню заборгованість суб'єкта господарювання, яка виникає в результаті минулих подій, і погашення якої, як очікується, спричинить вибуття із суб'єкта господарювання ресурсів, які втілюють економічні вигоди (наприклад, відтік грошових коштів або інших активів цього суб'єкта господарювання).

Наданий інструмент власного капіталу (equity instrument granted)

Право (умовне чи безумовне) на **інструмент власного капіталу** суб'єкта господарювання, надане суб'єктом господарювання іншій стороні за **угодою про платіж на основі акцій з використанням грошових коштів**.

Справедлива вартість операції, платіж за якою здійснюється на основі акцій з використанням інструменту власного капіталу (equity-settled sharebased payment transaction fair value)

Сума, за якою можна обміняти актив, погасити заборгованість або **надати інструмент капіталу** в операції між обізнаними, зацікавленими та незалежними сторонами.

дата надання (grant date)

Дата, на яку суб'єкт господарювання та інша сторона (включаючи працівника) погоджуються на **угоду про платіж на основі акцій**, яка укладається, якщо суб'єкт господарювання та контрагент мають спільне розуміння умов угоди. На дату надання суб'єкт господарювання передає контрагенту право на грошові кошти або **інструменти власного капіталу** суб'єкта господарювання, за умови виконання визначених умов **набуття права власності**. Якщо така угода підлягає процесу затвердження (наприклад, акціонерами), дата надання – це дата затвердження.

внутрішня вартість (intrinsic value)	Різниця між справедливою вартістю акцій, на які партнер має право (умовне чи безумовне) підписатися або які він має право отримати, та ціною (якщо є), яку потрібно (чи буде потрібно) сплатити партнерові за ці акції. Наприклад, опціон на акції з ціною здійснення в 15 ВО, справедлива вартість яких становить 20 ВО, має вартість у 5 ВО .
Ринкова умова (market condition)	Умова, від якої внутрішньо залежить ціна здійснення, передача права або здійснюваність інструменту власного капіталу , пов'язаний з ринковою ціною інструментів капіталу суб'єкта господарювання, наприклад, отриманням визначеної ціни акції або визначеної суми внутрішньої вартості опціону на акції або досягненням визначеної мети, яка базується на ринковій ціні інструментів власного капіталу стосовно індексу ринкових цін на інструменти капіталу інших суб'єктів господарювання.
Дата оцінки (measurement date)	Дата, на яку оцінюється справедлива вартість надання інструментів власного капіталу з метою цього МСФЗ. Стосовно операцій з працівниками та іншими особами, що надають подібні послуги , дата оцінки – це дата надання . Стосовно операцій з сторонами, крім працівників (та тих, хто надає подібні послуги), дата оцінки – це дата, на яку суб'єкт господарювання отримує товари або контрагент надає послуги.
Ознака оновлення (reload feature)	Характеристика, яка передбачає автоматичне надання опціонів на додаткові акції кожного разу, коли утримувач здійснює опціони, використовуючи акції суб'єкта господарювання, а не грошові кошти, для задоволення вимог до ціни здійснення опціону.
Опціон оновлений (reload option)	Опціон на нові акції , який надається, коли акцію використовують для відповідності ціні

здійснення попереднього опціону на акції.

угода про платіж на основі акцій (share-based payment arrangement)

Угода між суб'єктом господарювання та іншою стороною (включаючи працівника) про здійснення **операції, платіж за якою здійснюється на основі акцій**, та яка, таким чином, надає право іншій стороні отримувати грошові кошти чи їх еквіваленти або інші активи суб'єкта господарювання за суми, які розраховуються на основі ціни акцій або інших **інструментів власного капіталу** суб'єкта господарювання, або отримувати **інструменти власного капіталу** суб'єкта господарювання, якщо виконуються визначені умови щодо набуття права (в разі наявності).

Операція, платіж за якою здійснюється на основі акцій (share-based payment transaction)

Операція, в якій суб'єкт господарювання отримує товари або послуги як компенсацію за інструменти власного капіталу суб'єкта господарювання (в тому числі акції або опціони на акції), або купує товари чи послуги, беручи зобов'язання перед постачальником таких товарів або послуг за суми, які розраховуються на основі ціни акцій або інших інструментів власного капіталу суб'єкта господарювання.

опціон на акції (share option)

Контракт, який надає утримувачеві право, але не створює зобов'язання, підписатися на акції суб'єкта господарювання з фіксованою ціною або ціною, яку можна визначити на конкретний період часу.

Набувати (право) (vest)

Набувати право. Згідно з **угодою про платіж на основі акцій**, право партнера отримувати грошові кошти, інші активи або **інструменти власного капіталу** суб'єкта господарювання гарантується після виконання визначених **умов набуття права**.

умови набуття права (vesting conditions)	Умови, які слід виконати, щоби партнер набув право отримувати грошові кошти, інші активи або інструменти капіталу суб'єкта господарювання, згідно з угодою про платіж на основі акцій . Умови гарантії охоплюють умови про стаж роботи, які вимагають від іншої сторони визначеного стажу роботи, та виконання умов, які вимагають досягнення визначених результатів діяльності (наприклад, визначеного збільшення прибутку суб'єкта господарювання протягом визначеного періоду часу).
Період набуття права (vesting period)	Період, протягом якого слід виконати всі визначені умови набуття права щодо угоди про платіж на основі акцій .

Додаток Б
Керівництво із застосування

Цей додаток є невід'ємною складовою МСФЗ.

Здійснення оцінки справедливої вартості наданих інструментів власного капіталу

Б 1 Параграфи Б 2–Б 41 цього додатку присвячені розгляду оцінки справедливої вартості наданих акцій і опціонів на акції, зосереджуючи увагу на конкретних умовах, які є спільними рисами для акцій і опціонів на акції, наданих працівникам. Таким чином, цей розгляд не є вичерпним. Крім того, оскільки питання оцінки, що розглядаються далі, зосереджуються на акціях і опціонах на акції, наданих працівникам, виходимо з припущення, що оцінка справедливої вартості акцій і опціонів на акції здійснюється на дату їх надання. Однак, численні питання оцінки, що розглядаються далі, (наприклад, визначення очікуваних коливань) також можуть застосовуватися і в контексті оцінки акцій і опціонів на акції, наданих іншим сторонам, ніж працівники на дату, коли суб'єкт господарювання отримує товари або коли контрагент надає послуги.

Акції

Б 2 Для акцій, наданих працівникам, справедлива вартість таких акцій має оцінюватися за ринковою ціною акцій суб'єкта господарювання (або за попередньо оціненою ринковою ціною, якщо з акціями суб'єкта господарювання не здійснюються операції на ринку), зкоригованою для врахування умов, на яких ці акції були надані (за винятком умов набуття права, які виключаються з оцінки справедливої вартості відповідно до параграфі 19–21).

Б 3 Наприклад, якщо працівник не має права на отримання дивідендів протягом періоду набуття права, такий фактор слід приймати до уваги при оцінці справедливої вартості наданих акцій. Подібним чином, якщо на акції поширюються обмеження щодо передачі після дати набуття права власності, цей фактор слід приймати до

уваги але тільки тією мірою, якою такі обмеження, що існуватимуть після дати набуття права власності на ці акції, впливатимуть на ціну, яку обізнані, незалежні і зацікавлені сторони будуть згодні сплатити за них. Наприклад, якщо з цими акціями здійснюються активні операції на глибокому і ліквідному ринку, передача обмежень, чинних після набуття права власності, може незначно вплинути (або не вплинути взагалі) на ціну, яку обізнані, незалежні і зацікавлені сторони будуть згодні сплатити за ці акції. Обмеження передачі чи інші обмеження, що існують протягом періоду набуття права, не будуть братися до уваги при здійсненні оцінки справедливої вартості наданих акцій на дату їх надання, оскільки ці обмеження спричинені умовами надання права, облік яких здійснюється відповідно до параграфів 19–21.

Опціони на акції

- Б 4 Для опціонів на акції, наданих працівникам, в багатьох випадках ринкові ціни відсутні, тому що умови, визначені для наданих опціонів, не застосовуються до опціонів, з якими здійснюються операції на ринку. За відсутності опціонів, з якими здійснюються операції на ринку, з умовами, подібними до наданих опціонів, справедлива вартість наданих опціонів буде оцінюватися шляхом застосування моделі ціноутворення опціону.
- Б 5 Суб'єкт господарювання повинен розглянути фактори, які братимуться до уваги обізнаними, незалежними і зацікавленими сторонами при виборі моделі ціноутворення опціону, яку слід застосувати. Наприклад, багато опціонів, що надаються працівникам, є довгостроковими і, як правило, підлягають реалізації протягом періоду між датою набуття права і завершенням строку чинності опціону, але ж часто реалізуються достроково. Ці фактори слід приймати до уваги при здійсненні оцінки справедливої вартості опціонів на дату надання. Для багатьох суб'єктів господарювання це може означати застосування формули Блека-Шоулза-Мерттона, яка не припускає можливості реалізації опціону до завершення строку його чинності і може неналежним чином відображати вплив очікуваної дострокової реалізації. Ця формула також не припускає можливості очікуваних коливань та зміни інших складових моделі, що може відбутися протягом строку чинності опціону.

Однак, на опціони на акції з відносно коротким строком дії угоди, або ж на ті, що мають бути здійснені невдовзі після дати набуття права, визначені вище фактори можуть і не поширюватися. В таких випадках, формула Блека-Шоулза-Мертонна має забезпечити визначення вартості, яка суттєво не відрізнятиметься від більш гнучкої моделі ціноутворення опціону.

Б 6 Всі моделі ціноутворення опціону, щонайменше, приймають до уваги такі фактори:

- (а) ціна виконання опціону;
- (б) строк чинності опціону;
- (в) поточна ціна базових акцій;
- (г) очікувані коливання ціни на акцію;
- (ґ) очікувані за акціями дивіденди (в разі доречності);
- (д) безризикова ставка відсотку протягом строку чинності опціону.

Б 7 Слід брати до уваги інші фактори, які розглядатимуть обізнані, незалежні і зацікавлені сторони при визначенні ціни (за винятком умов набуття права власності і ознак оновлення, які не включаються до оцінки справедливої вартості відповідно до параграфів 19–22).

Б 8 Наприклад, опціон, наданий працівнику, як правило, не може бути здійсненим протягом визначених періодів (наприклад, протягом періоду набуття права або протягом періодів, визначених органами, які регулюють діяльність ринків цінних паперів). Цей фактор слід приймати до уваги, якщо в протилежному випадку застосована модель ціноутворення базуватиметься на припущенні, що цей опціон може бути здійсненим у будь-який момент протягом його чинності. Однак, якщо суб'єкт господарювання застосовує модель ціноутворення опціону, яка оцінює опціони що можуть бути здійсненими лише в кінці строку чинності опціону, здійснювати коригування для врахування неможливості здійснення опціонів протягом періоду набуття права (або протягом будь-яких інших періодів протягом строку чинності опціону) не потрібно, оскільки дана модель виходить з припущення, що ці опціони не можуть бути здійсненими впродовж цих періодів.

- Б 9 Подібним чином, іншим фактором, характерним для опціонів на акції, наданим працівникам, є можливість дострокового здійснення опціону, наприклад, через те, що опціон не підлягає вільній передачі, або ж якщо при звільненні працівник повинен здійснити всі опціони, на які він набув право. Ці впливи очікуваної дострокової реалізації слід приймати до уваги, як зазначається у параграфах Б 16-Б 21.
- Б 10 Фактори, які не приймають до уваги обізнані і зацікавлені учасники ринку при визначенні ціни опціону на акції (або іншого інструменту власного капіталу), не слід брати до уваги при здійсненні оцінки справедливої вартості наданих опціонів на акції (або інших інструментів власного капіталу). Наприклад, у випадку опціонів на акції, наданих працівникам, фактори, які впливають на вартість опціону з точки зору одного окремо взятого працівника, не є доречними для визначення ціни, яку встановлять обізнані і зацікавлені учасники ринку .

Дані, що використовуються за різних моделей ціноутворення опціону

- Б 11 Мета оцінки очікуваних коливань і дивідендів за базовими акціями, полягає у наближенні до очікувань, які могли б бути відображені на поточному ринку, або ж враховані при обговоренні ціни обміну опціону. Подібним чином, при здійсненні оцінки впливу дострокового здійснення опціонів на акції працівників, мета полягає у наближенні до очікувань з боку зовнішнього учасника, який має доступ до детальної інформації щодо підходів працівників до здійснення опціонів, якими він керуватиметься, виходячи з інформації, наявної на дату надання.
- Б 12 Часто існує ймовірність щодо цілої низки ґрунтовних очікувань, які стосуються майбутніх коливань, дивідендів і підходів до здійснення. Якщо це так, слід обчислити очікувану вартість і зробити це шляхом зважування (оцінки) кожної суми в межах діапазону відносно імовірності її здійснення.
- Б 13 Очікування стосовно майбутнього, як правило, базуються на попередньому досвіді і змінюються, якщо, за очікуваннями, майбутнє суттєво відрізнятиметься від минулого. За певних обставин фактори, що піддаються визначенню, можуть свідчити

про те, що незкоригований історичний досвід є доволі поганим провісником майбутнього досвіду. Наприклад, якщо суб'єкт господарювання з двома різними видами бізнесу закриває один з них, той, що порівняно з іншим був значно менш ризиковим, історичні коливання можуть виявитися не кращою інформацією, на якій слід базувати ґрунтовні очікування щодо майбутнього.

Б 14 За інших обставин історична інформація може бути просто відсутня. Наприклад, щойно зареєстрований на фондовій біржі суб'єкт господарювання навряд чи матиме історичні дані щодо коливань ціни на його акції. Далі ми розглянемо суб'єкти господарювання, які не зареєстровані і нещодавно зареєстровані на фондовій біржі.

Б 15 У підсумку, суб'єкт господарювання повинен не просто базувати оцінки коливань, підходів до здійснення та дивідендів на історичній інформації, але і враховувати міру, якою минулий досвід очікується ґрунтовно передбачуваним для майбутнього досвіду.

Очікуване дострокове здійснено

Б 16 Працівники часто здійснюють опціони на акції достроково з різних причин. Наприклад, опціони працівників на акції часто не підлягають передачі. Часто саме це служить причиною дострокового здійснення опціонів на акції, оскільки це єдиний спосіб ліквідації їх посади. Також, від працівників, які звільняються, часто вимагають здійснення будь-яких опціонів, на які вони набули прав, протягом короткого проміжку часу, а інакше вони втрачають право опціону на акції. Цей фактор також служить причиною дострокового здійснення опціонів на акції. До інших факторів, які спричиняють дострокове здійснення, належать уникнення ризику і недостатність диверсифікації матеріальних цінностей.

Б 17 Способи врахування впливу очікуваного дострокового здійснення залежать від типу застосованої моделі ціноутворення опціону. Наприклад, очікуване дострокове здійснення може враховуватися шляхом застосування оцінки очікуваної чинності опціону (який, для опціону на акції працівника, є періодом часу від дати надання до дати очікуваної реалізації опціону), яка

служить даними для моделі ціноутворення опціону (наприклад, формули Блека-Шоулза-Мертон). І навпаки, очікуване дострокове здійснення опціону може модулюватися на основі біномної чи подібної моделі ціноутворення опціону, яка базуватиметься на даних щодо строку за угодою.

Б 18 Фактори, які слід брати до уваги при оцінці дострокового здійснення, включають:

- (а) тривалість періоду набуття права, оскільки опціони на акції звичайно не можуть бути здійснені до завершення періоду набуття права. Таким чином, визначення результатів оцінки очікуваної дострокового здійснення базується на припущенні, що право на опціон буде набути. Результати умов набуття права розглядаються у параграфах 19–21.
- (б) середня тривалість часу, протягом якого опціони залишалися нездійснені в минулому.
- (в) ціна базових акцій. Досвід може свідчити, що працівники виявляють тенденцію до здійснення опціонів, коли ціна акцій сягає визначеного рівня, вищого від ціни здійснення.
- (г) рівень працівників в організації. Наприклад, досвід може свідчити, що працівники вищого рівня виявляють тенденцію до більш пізнього здійснення опціонів порівняно з працівниками нижчих рівнів (розглядається далі, у параграфі Б 21).
- (д) очікувані коливання базових акцій. В середньому, працівники можуть виявляти тенденцію до дострокового здійснення опціонів на акції з вищим коливанням ціни порівняно з менш волатильними акціями.

Б 19 Як зазначалося у параграфі Б 17, вплив дострокового здійснення опціонів слід брати до уваги, застосовуючи оцінку очікуваної чинності опціону, дані за якою вводяться до моделі і ціноутворення опціону. При здійсненні оцінки очікуваної чинності опціону на акції, наданого групі працівників, суб'єкт господарювання може базувати цю оцінку на відповідній середньозваженій очікуваній чинності для всієї групи працівників, або ж на відповідних середньозважених очікуваних строках чинності для підгруп працівників всередині цієї групи, виходячи з

більш деталізованих даних щодо підходів працівників (розглядається далі).

Б 20 Розмежування наданого опціону на групи працівників з відносно однорідними підходами, імовірно, є важливою. Вартість опціону не є лінійною функцією строку опціону; вартість зростає темпами, що зменшуються по мірі збільшення строку. Наприклад, за рівності всіх припущень, дворічний опціон не є вдвічі дорожчим від однорічного, хоча його вартість є вище від вартості однорічного опціону. Це означає, що обчислення оціночної вартості на основі самого тільки середньозваженого строку чинності, який включає надто різні за строками окремі опціони, призведе до завищення загальної справедливої вартості наданих опціонів на акції. Розмежування наданих опціонів на декілька груп, кожна з яких міститиме відносно вузький діапазон строків, включених до показника середньозваженого строку, зменшує це завищення.

Б 21 Подібними міркуваннями слід керуватися і при застосуванні біномної чи подібної моделі. Наприклад, досвід суб'єкта господарювання, який широко користується наданням опціонів на акції працівникам всіх рівнів, може свідчити, що працівники вищого рівня виявляють тенденцію довше утримувати власні опціони порівняно з працівниками середнього рівня, а працівники нижчого рівня демонструють тенденція більш ранньої реалізації, ніж будь-яка інша група. Крім того, працівники, які заохочуються до утримання мінімальної кількості інструментів власного капіталу їх роботодавця (опціони включно), або ж від яких це вимагається, можуть в середньому реалізовувати ці опціони пізніше, ніж працівники, на яких не поширюється таке положення. В таких ситуаціях розмежування опціонів на групи за їх власниками з відносно однорідними характеристиками забезпечить більш точну оцінку загальної справедливої вартості цих наданих опціонів на акції.

Очікувані коливання

Б 22 Очікувані коливання є оцінкою суми, на яку змінюватиметься, за очікуваннями, ціна протягом періоду. Оцінка коливань, яка застосовується в моделях ціноутворення опціону є річним

стандартним відхиленням постійно обчислюваної за формулою складних відсотків норми прибутку на акцію за період часу. Коливання, як правило, показують на річній основі, яка є порівняльною незалежно від періоду часу, використаного для розрахунку, наприклад, денне, тижневе або щомісячне спостереження ціни.

- Б 23 Норма прибутку на акцію (яка може бути позитивною або негативною) визначає, якими були вигоди, отримані акціонером у певному у вигляді дивідендів та збільшення (або зменшення) ціни акцій.
- Б 24 Очікувані на річній основі коливання акцій є діапазоном, в межах якого зменшення постійно обчислюваної за формулою складних відсотків норми прибутку на акцію очікується протягом приблизно двох третин цього часу. Наприклад, скажімо, якщо коливання акції з очікуваною постійно обчислюваною за формулою складних відсотків нормою прибутку на акцію у 12 відсотків становлять 30 відсотків, це означає, що імовірність норми доходності цієї акції за один рік в межах 18 відсотків (12%-30%) і 42 відсотків (12% + 30%), приблизно дорівнює двом третинам. Якщо на початок року вартість акції становить 100 ВО, а дивіденди не виплачувалися, на кінець року слід очікувати ціну акції в межах 83,53 ВО ($100 \text{ ВО} \times e^{-0.18}$) і 152,20 ВО ($100 \text{ ВО} \times e^{0.42}$) протягом приблизно двох третин цього часу.
- Б 25 Фактори, які слід брати до уваги при оцінці очікуваних коливань, включають:
- (а) Застосоване коливання відповідно до здійснених опціонів на акції з акціями суб'єкта господарювання, або інших реалізованих інструментів суб'єкта господарювання з характеристиками опціону (такі як конвертоване боргове зобов'язання), в разі їх наявності.
  - (б) Історичні коливання ціни на акції за самий останній період, які загалом відповідають очікуваному строку опціону (з урахуванням терміну чинності опціону відповідно до угоди, що залишився, і впливу очікуваної дострокового здійснення).
  - (в) час, протягом якого акції суб'єкта господарювання обертаються на фондовому ринку. Суб'єкт господарювання, який є новозареєстрованим учасником фондового ринку може

мати високий показник історичних коливань, порівняно з подібними суб'єктами господарювання, які були зареєстровані раніше. Подальше керівництво для суб'єктів господарювання що є новозареєстрованими учасниками фондового ринку наводиться далі.

- (г) тенденція коливань, які повертаються до своїх середніх значень (наприклад, до довгострокового середнього рівня) та інші фактори, які свідчать про те, що очікувані майбутні коливання можуть відрізнятися від минулих коливань. Наприклад, якщо суб'єкт господарювання демонстрував виключно високі коливання протягом певного періоду часу, що підлягає визначенню, спричиненого нереалізованою спробою поглинання (злиття) або ж реструктуризацією, такий період не слід брати до уваги при обчисленні історичних середніх річних коливань.
- (г) належні і регулярні інтервали, які застосовуються для спостереження цін. Спостереження цін має бути послідовним від одного періоду до іншого. Наприклад, суб'єкт господарювання може використовувати на щотижневій основі ціну на кінець тижня, або найвищу ціну за тиждень, але йому не слід використовувати ціну на кінець тижня для одного періоду в декілька тижнів і найвищу ціну для іншого. Також, спостереження цін слід наводити в тій самій грошовій одиниці, що і ціну виконання.

Новозареєстровані учасники фондового ринку

- Б 26 Як зазначалося у параграфі Б 25, суб'єкт господарювання повинен розглядати історичне коливання ціни на акції за самий останній період, яке загалом відповідає очікуваному строку опціону. Якщо новозареєстрований суб'єкт господарювання не має достатньої інформації щодо історичного коливання, він, тим не менше, повинен обчислити історичне коливання для якнайдовшого наявного періоду торгових операцій. Такий суб'єкт господарювання також повинен розглядати історичне коливання подібних суб'єктів господарювання і зосереджуватися на порівнюваних періодах їх строковості. Наприклад, суб'єкт господарювання, який був зареєстрований лише рік тому і надає опціони з середнім очікуваним строком у п'ять років, може розглядати модель і рівень історичного коливання, яке

демонструють суб'єкти господарювання цієї ж галузі у перші шість років обертання їх акцій на ринку.

Суб'єкти господарювання, акції яких не котируються на біржі

- Б 27 Суб'єкти господарювання, акції яких не котируються на біржі, не матимуть історичної інформації, яку можна було б розглянути при оцінці очікуваного коливання. Натомість, можна розглянути інші фактори, що наводяться далі.
- Б 28 В деяких випадках суб'єкт господарювання, акції якого не котируються на біржі і який регулярно випускає опціони на акції або акції для працівників (чи інших сторін), може створювати внутрішній ринок для своїх акцій. При здійсненні оцінки очікуваних коливань можна розглядати коливання цих цін на акції.
- Б 29 Або ж для оцінки очікуваного коливання суб'єкт господарювання може розглядати історичне або застосовне коливання, що демонструють інші подібні суб'єкти господарювання, акції яких котируються на біржі і щодо яких є інформація про опціони на акції або акції. Такий підхід буде доречним, якщо суб'єкт господарювання базує ціну своїх акцій на ціні подібних суб'єктів господарювання, акції яких котируються на біржі.
- Б 30 Якщо суб'єкт господарювання не базує ціну своїх акцій на ціні подібних суб'єктів господарювання, акції яких котируються на біржі, а натомість використовує іншу оціночну методологію для оцінки своїх акцій, такий суб'єкт господарювання повинен забезпечити відповідність оцінки очікуваного коливання і методології оцінки. Наприклад, суб'єкт господарювання може здійснювати оцінку своїх акцій на основі оцінки чистих активів або ж надходжень.

Очікувані дивіденди

- Б 31 Врахування або ж неврахування очікуваних дивідендів при оцінці справедливої вартості наданих акцій або опціонів на акції залежить від того, чи має контрагент право на дивіденди або на їх еквіваленти.

- Б 32 Наприклад, якщо працівникам були надані опціони і вони мають право на дивіденди за базовими акціями або на еквіваленти дивідендів (які можуть виплачуватися готівковими коштами або застосовуватися для зменшення ціни реалізації) між датою надання і датою здійснення, оцінка такого наданого опціону має здійснюватися так, наче виплата дивідендів за базовими акціями не передбачається, тобто, дані, введені за очікуваними дивідендами, дорівнюватимуть нулю.
- Б 33 Подібним чином, коли здійснюється оцінка справедливої вартості акцій, наданих працівникам, на дату надання, коригування за очікуваними дивідендами не вимагається, якщо працівник має право на одержання дивідендів, що виплачуються протягом періоду набуття права.
- Б 34 І навпаки, якщо працівник не має права на дивіденди чи їх еквіваленти, що виплачуються протягом періоду набуття права (або, в разі опціону, до здійснення), очікувані дивіденди слід брати до уваги при оцінці справедливої вартості акцій або опціонів на дату надання. Це означає, що при оцінці справедливої вартості наданого опціону очікувані дивіденди слід включати до застосованої моделі ціноутворення опціону. При здійсненні оцінки справедливої вартості наданих акцій, сума оцінки зменшується на теперішню вартість дивідендів, очікуваних до виплати протягом періоду набуття права.
- Б 35 Моделі ціноутворення опціону, як правило, вимагають визначення очікуваного доходу у вигляді дивідендів. Однак, ці моделі можна змінити і замість очікуваного доходу використати суму очікуваних дивідендів. Суб'єкт господарювання може використовувати очікувані доходи або ж очікувані виплати. Якщо суб'єкт господарювання використовує виплати, йому слід розглянути свою історичну модель збільшення дивідендів. Наприклад, якщо політика суб'єкта господарювання загалом полягала у збільшенні дивідендів приблизно на 3 відсотки на рік, оцінка вартості опціону не повинна виходити з припущення про фіксовану суму дивідендів протягом всього періоду чинності опціону, якщо тільки не існує свідочств на підтримку такого припущення.

Б 36 Загалом припущення щодо очікуваних дивідендів має базуватися на інформації, що оприлюднюється. Суб'єкт господарювання, який не виплачує дивіденди і не планує це робити, повинен виходити з припущення, що очікуваний дохід від дивідендів дорівнює нулю. Однак, новоутворений суб'єкт господарювання, який не має попередньої історії виплати дивідендів може очікувати розпочати виплату дивідендів протягом очікуваного строку чинності опціонів на акції, наданих його працівникам. Такий суб'єкт господарювання повинен застосовувати середній показник свого минулого доходу у вигляді дивідендів (нуль) і середній дохід у вигляді дивідендів відповідної порівняльної категорії працівників.

Безризикова ставка відсотку

Б 37 Звичайно безризиковою ставкою відсотку є застосовний наявний дохід за державними цінними паперами з нульовим купоном тієї країни, в грошовій одиниці якої виражена ціна реалізації, зі строком, що залишився і що дорівнює очікуваному строку опціону, оцінка якого здійснюється (на основі строку чинності, що залишився для даного опціону, з урахуванням впливу від очікуваної дострокового здійснення). За відсутності таких державних цінних паперів, або у випадку існування певних обставин, які свідчать про неможливість репрезентативного використання державних цінних паперів з нульовим купоном, оскільки він не відображає безризикову ставку відсотка (наприклад, в країнах з високим рівнем інфляції), може виникнути необхідність використання відповідного замітника. Подібним чином, відповідний замітник слід використовувати, якщо учасники ринку здебільшого віддають перевагу саме цьому замітнику для визначення безризикової ставки відсотка, і не користуються застосовним доходом за державними цінними паперами з нульовим купоном для оцінки справедливої вартості опціону зі строком чинності, який дорівнює очікуваному строку чинності оцінюваного опціону.

Вплив структури капіталу

Б 38 Як правило, опціони на акції, які котируються на біржі, продаються третіми сторонами, а не суб'єктом господарювання.

При здійсненні таких опціонів продавець надає акції власнику опціону. Ці акції придбають у існуючих акціонерів. Таким чином реалізація опціонів на акції не призводить до розбавлення акцій.

Б 39 І навпаки, якщо опціони на акції продаються суб'єктом господарювання, випуск нових акцій здійснюється коли ці опціони вже здійсненого (фактично випущені або ж випущені по суті, якщо використовуються акції, викуплені раніше і утримувані в портфелі). Враховуючи, що акції будуть випущені за ціною здійснення, а не за ринковою ціною на дату здійснення, таке фактичне або потенційне розбавлення може знизити ціну акції таким чином, що власник опціону не отримує значний дохід при здійсненні, який він інакше міг би отримати в результаті здійснення подібного опціону, який котирується на біржі і не розбавляє ціну акцій.

Б 40 Суттєвість такого впливу на ціну наданих опціонів на акції залежить від численних факторів, зокрема таких як кількість нових акцій, які будуть випущені після здійснення опціону порівняно з кількістю акцій, що вже існує. Також, якщо ринок вже очікує надання опціону, такий ринок може врахувати потенційне розбавлення і включити його в ціну акцій на дату надання.

Б 41 Однак, суб'єкт господарювання повинен розглядати можливість впливу розбавлення акцій на майбутнє здійснення наданих опціонів на акції, а саме на їх оцінену справедливую вартість на дату надання. Моделі ціноутворення опціону можуть бути адаптовані для врахування такого потенційного розбавляючого впливу.

Зміни у строках і умовах, за якими були надані інструменти власного капіталу

Б 42 Параграф 27 вимагає, щоб незалежно від будь-яких змін в умовах, на яких були надані інструменти власного капіталу, або ануляції чи розрахунку за цим наданням інструментів власного капіталу, суб'єкт господарювання повинен визнавати, як мінімум, отримані послуги, оцінені за справедливою вартістю наданих інструментів капіталу на дату надання, якщо тільки не відбувається набуття права на ці інструменти власного капіталу через невиконання умов набуття права (іншого, ніж стан ринку),

визначеного на дату надання. Крім того, суб'єкт господарювання повинен визнавати впливи змін, які збільшують загальну суму справедливої вартості угоди, платіж за якою здійснюється на основі акцій, або ж яка забезпечує інші переваги для працівника. .

Б 43 Для застосування вимог параграфу 27:

- (а) якщо зміни збільшують справедливу вартість наданих інструментів власного капіталу (наприклад, шляхом зменшення ціни здійснення), оцінену безпосередньо перед або після таких змін, суб'єкт господарювання повинен включати зростаючу надану справедливу вартість до оцінки суми, визнаної за послугами, отриманими на відшкодування наданих інструментів капіталу. Зростаюча надана справедлива вартість є різницею між справедливою вартістю зміненого інструменту власного капіталу і справедливою вартістю первісного інструменту власного капіталу, обидві з яких оцінюються на дату зміни. Якщо зміна відбувається протягом періоду набуття прав, зростаюча надана справедлива вартість включається до оцінки суми, визнаної за послугами, отриманими протягом періоду від дати зміни до дати набуття права на змінений інструмент власного капіталу, яка додається до суми, що базується на справедливій вартості первісних інструментів капіталу на дату надання, яка визнається протягом решти первісного періоду набуття прав. Якщо зміна відбувається після дати набуття права, збільшена надана справедлива вартість визнається негайно, або ж протягом періоду набуття прав, якщо працівник повинен завершити додатковий період надання послуг для того, щоби мати беззастережне право на ці змінені інструменти власного капіталу.
- (б) подібним чином, якщо така зміна збільшує кількість наданих інструментів власного капіталу, суб'єкт господарювання повинен включати справедливу вартість додаткових наданих інструментів капіталу, оцінених на дату зміни, до оцінки суми, визнаної за послугами, отриманими як відшкодування за надані інструменти власного капіталу, відповідно до вимог, наведених вище у пункті (а). Наприклад, якщо зміна відбувається протягом періоду набуття права, справедлива вартість додаткових наданих інструментів капіталу

включається до оцінки суми, визнаної за послугами, отриманими у період від дати зміни до дати набуття права на додатковий інструмент капіталу, додатково до суми, яка базується на справедливій вартості первісно наданих інструментів власного капіталу на дату надання, яка визнається протягом частини первісного періоду набуття права, що залишилася.

- (в) Якщо суб'єкт господарювання змінює умови набуття права у спосіб, який забезпечує переваги працівнику, наприклад, шляхом скорочення періоду набуття права або ж вилучення умови щодо результатів діяльності (інших, ніж спричинених станом ринку, зміни в якому відображаються в обліку відповідно до параграфу (а) вище), виконуючи вимоги, визначені у параграфах 19–21, суб'єкт господарювання повинен враховувати змінені умови набуття права.

Б 44 Якщо суб'єкт господарювання змінює строки чи умови наданих інструментів власного капіталу у спосіб, який зменшує загальну суму справедливої вартості угоди, платіж за якою здійснюється з використанням наданих інструментів власного капіталу, або ж в інший спосіб, який не забезпечує переваги працівнику, такий суб'єкт господарювання повинен продовжувати відображати в обліку отримані послуги як відшкодування за надані інструменти власного капіталу так, ніби цих змін не було (за винятком ануляції деяких або всіх наданих інструментів власного капіталу, облік яких слід здійснювати відповідно до параграфу 28). Наприклад:

- (а) якщо зміни призводять до зменшення справедливої вартості наданих інструментів власного капіталу, оцінених безпосередньо до або відразу після такої зміни, суб'єкт господарювання не повинен враховувати таке зменшення справедливої вартості і має надалі оцінювати суму, визнану за послугами, отриманими як відшкодування за надані інструменти власного капіталу, на основі справедливої вартості наданих інструментів власного капіталу на дату їх надання. .
- (б) якщо зміни призводять до зменшення кількості наданих працівнику інструментів власного капіталу, таке зменшення слід відображати в обліку як ануляцію цієї частки наданих

інструментів власного капіталу, відповідно до вимог параграфу 28.

- (в) якщо суб'єкт господарювання змінює умови набуття права у спосіб, який не забезпечує переваги працівнику, наприклад, шляхом збільшення періоду набуття права або змінюючи умови щодо результатів діяльності (інші, ніж спричинені станом ринку, зміни в якому відображаються в обліку відповідно до параграфу (а) вище), виконуючи вимоги, визначені у параграфах 19–21, суб'єкт господарювання не повинен враховувати змінені умови набуття права.